

Jak se překládají knihy nositelky Nobelovy ceny?

Ostravský týdeník, 26. 11. 2019

Hovoříme s Petrem Vidlákem, „dvorním“ překladatelem literárních děl Olgy Tokarczukové.

BŘETISLAV UHLÁŘ

Olze Tokarczukové, polské prozaičce, autorce poezie, esejistce, scenáristce a výrazné umělecké osobnosti našich severních sousedů, byla letos udělena Nobelova cena za literaturu za rok 2018. V minulosti několikrát navštívila Českou republiku včetně Ostravy. Jejím „dvorním“ překladatelem se u nás stal Petr Vidlák, vysokoškolský pedagog z Ostravské univerzity, který tvoří a žije v moravskoslezské metropoli. To byl také důvod k následujícímu rozhovoru.

Čím vás konkrétně oslovují knihy této skvělé spisovatelky?

Vždy jsem měl blízko k literatuře a příběhům, které byly svou povahou neobvyklé, vybočující například z klasického vypravěčského schématu, nebo zaplněné podivínskými postavami, jakými si alter egy reálných lidí. To je totiž podle mě hlavním smyslem literárního textu, otevírat brány mysli, vstupovat na neznámý terén vlastního sebepoznání. Jsem přesvědčen, že psychologická erudice a zájem o široké historické a společenské souvislosti, ve spojení s neustále vybrušovaným literárním umem, vytvořily v případě Olgy Tokarczukové směs, která dříve či později nemohla nezaujmout miliony čtenářů po celém světě.

K tomu se přidala i jistá politická angažovanost vyplývající z podstaty tradiční role spisovatele v polských dějinách, která se však neomezuje na polskou lokální realitu, ale provokuje svým univerzalismem. Ať už se jedná o její boj za práva zvířat nebo feministická témata prolínající prakticky do všech příběhů, která tato spisovatelka napsala. To vše je mi osobně blízké, ač to působí neobvykle.

Pokud se nemýlím, začalo to v roce 1999, kdy jste prezentoval společně s autorkou - v ostravské Staré Aréně (někdejším Divadle hudby), český překlad její knihy *Pravěk* a jiné časy. Jaká to byla práce?

Skutečně krásná. A troufám si tvrdit, že tento román mě přivedl na dráhu překladatele. Tehdy jsem neměl prakticky žádné zkušenosti, snad jen trochu jazykového citu a za sebou spousty přečtených knih. Podlehl jsem románu, úplně jsem ho prožil. Asi proto se jednalo o zdařilý překlad, přestože dnes bych v něm jistě našel řadu nedostatků. Vzpomínám si na až fyzické prožívání osudů některých postav z knihy. To už se mi u žádné další knihy nestalo. Z tohoto hlediska považuji *Pravěk* za nejlepší román Olgy Tokarczukové. Přestože sama autorka se od té doby už vypsala a píše mnohem promyšleněji. Považuji za podstatné, aby se překladatel, který, jak znovu a znovu zdůrazňuji svým studentům, byl tím nejlepším a nejzodpovědnějším čtenářem textu. Musí se stát jeho součástí. A já měl velké štěstí, že jsem dostal příležitost překládat zrovna knihy tak inteligentní a intelektuálně vyspělé autorky, jíž je cizí jakákoli stylistická póza, manýra. Podstatný je jen příběh a jeho vyprávění.

Pravěk a jiné časy, Svůj vůz i pluh ved' přes kosti mrtvých, Běguni, Knihy Jakubovy, Okamžik medvěda či Poslední příběhy to jsou další tituly, které jste přeložil Olze Tokarczukové do češtiny. Kdy jste poprvé poznal osobně autorku? A konzultoval jste s ní některé pasáže jejích knih? Myslím třeba nějaké překladatelské „oříšky“?

Poprvé jsme se setkali právě v Ostravě v roce 1999. Myslím, že to bylo vůbec poprvé, kdy Olga do Ostravy přijela.

PETR VIDLÁK s jednou z přeložených knih Olgy Tokarczukové. Foto: archiv Petra Vidláka

Minivizitka Petra Vidláka

.Petr Vidlák (nar. 1974) je absolventem ostravské polonistiky, vyučující dějin polské literatury a translatologie na Filozofické fakultě Ostravské univerzity.

. Překladatel z polštiny. Na svém kontě má více než dvacet přeložených knih různých autorů, především Olgy Tokarczukové (osm knih). Spolupracuje s Českým rozhlasem Vltava. Majitel prestižní soukromé školy Monty School v Ostravě.

. Je ženatý, má tři malé děti. Žije v Ostravě.

Zdroj: <https://media.monitora.cz/pdf-preview/2576/72459696-5064cc73bf6fa6769003/>